

Észrevétel a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának 6. cikkéhez kapcsolódó általános kommentár-tervezethez

- Élethez való jog -

benyújtva a ccpr@ohchr.org címen keresztül

Bevezetés

Az emberek világszerte tisztelik az Egyesült Nemzetek Szervezetét az életük és jogaik védelmében tett erőfeszítésekért. Bízunk a nemzetközi szervezetekben, hogy az ENSZ tárgyalások eredményeként a nemzetek segítséget kapnak a békefenntartásban, támogatást természeti katasztrófák esetén és az embereknek javul saját és családjuk életszínvonala.

A magyar alapítású Emberi Méltóság Központ a következő észrevételeket nyújtja be a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának 6. cikkéhez kapcsolódó általános kommentár-tervezethez az élethez való jogról. Nem-kormányzati szervezetünk célja minden emberi lény méltóságának és jogainak védelme, az élethez való jog védelmének előmozdítása a fogantatástól a természetes halálig, és – többek között – a nőknek az anyaságban, a férfiaknak az apaságban való kiteljesedésének segítése.

1. Ellentmondások nemzetközi dokumentumokkal

A kommentár-tervezet jelenlegi formájában (9. bekezdés) jogi lehetőséget követel az abortusz elvégzéséhez számos esetben, nemcsak azokban, amikor az anya élete vagy egészsége veszélyben forog, vagy nemi erőszak, vérfertőzés vagy a magzat súlyos egészségkárosodása áll fenn, hanem „jelentős fájdalom és szenvedés” elkerülése céljából is. Ez utóbbi kifejezés egy olyan szubjektív megfogalmazás, melyet sokféleképpen lehet értelmezni.

Az első és legfontosabb nemzetközi dokumentum, ami a nemzetek közötti egyezményekben kulcsszerepet játszik, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata¹ preambuluma „az emberiség családja minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerésével” kezdődik. Mindannyiunk, akinek az élete két emberi sejt és azok génállományának találkozásával kezdődött, az emberiség családjának

---

¹ http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/hng.pdf

tagjai vagyunk, így „bennünk rejlő méltóságunkat” és „elidegeníthetetlen jogainkat” elismeri a Nyilatkozat, mint a „a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon”. Súlyos félreértés lenne kizárni bárkit az emberiség családjából attól függően, hogy az anyaméhben belül vagy kívül vannak.

A Gyermekek jogairól szóló ENSZ egyezmény² is egyértelművé teszi a meg nem születettek védelmét, mivel preambulumban kimondja, hogy „a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt”³. Bármilyen sérelem – beleértve a gyermek életének kioltását – ellentmond az Egyezményben foglaltaknak.

A fent említett két nemzetközi dokumentum egyértelműen tükrözik a nemzetközi egyezmények szellemiségét, azaz, hogy minden emberi lényt „születése előtt és születése után egyaránt” védelem illet meg. A „születés előtt” kifejezés a magzati korra utal, az anyaméhben töltött időszakra. Az anya életét veszélyeztető eseteken kívül, abortuszokat végeznek olyankor is, amikor az anya élete nincs veszélyben, szemben a születés előtt lévő gyermekének életével. Az általános kommentár 9. bekezdése egyoldalúan képviseli a várandós nő élethelyzetét (szembeállítva a gyermek érdekeivel) és figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy egy ember élethelyzete nem összemérhető egy másik emberi lény életével.

Az általános kommentár hozzáállása a magzat életéhez szemben áll a Nemzetközi Népesedési és Fejlesztési Konferencia (ICPD) Akcióprogramjának 7.24. pontjával is, mely kijelenti, hogy a kormányoknak megfelelő lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy segítsék a nőket az abortusz elkerülésében, ami semmilyen esetben sem tekinthető családtervezési módszernek. A kormányoknak tehát segíteni kell a nőket az abortusz elkerülésében, nem pedig előmozdítani azokat.

Az Egyezségokmány 52. bekezdése korlátozza a halálbüntetést várandós nők esetében, ami az eredeti előkészítő szöveg szellemével összhangban a meg nem született gyermek jogait védte. Az 52. bekezdés törlése a jelenlegi egyezségokmányból annak érdekében, hogy a meg nem született gyermek jogainak védelmére utaló szándék meg se jelenjen, egyértelműen ellentmond az első tervezetek és más nemzetközi emberjogi dokumentumok törekvéseinek.

2. Ellentmondások a Magyar Alaptörvénnyel és az Európai Unió Bíróságának döntésével szemben

Magyarország Alaptörvénye védi a fogantatással kezdődő életet: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”⁴ A magyar jogalkotás törekvése a fogantatással kezdődő élet védelmére egyértelműen szemben áll az általános kommentár 9. bekezdésével, amely megfelel annak, hogy a magzat is az emberiség családjának a

² <http://ndi-szip.hu/Controls/DownloadEDoc.aspx?attId=b2b5d05b-25bd-46ee-b77d-a225c0573786>

³ <http://ndi-szip.hu/Controls/DownloadEDoc.aspx?attId=b2b5d05b-25bd-46ee-b77d-a225c0573786>

⁴ https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV

tagja, és így védelem illeti meg. A magyar Alaptörvény összhangban van a Gyermek jogairól szóló egyezményvel, mivel jogi védelemmel illeti a gyermekeket „születésük előtt és születésük után egyaránt”.

A 9. bekezdés szintén ellentmond az Európai Unió Bíróságának C-34/10 számú (Brüstle vs Greenpeace) ügy⁵ kapcsán hozott döntésével, amely elismeri az emberi embrió méltóságát és annak tiszteletben tartását, ebből következően tiltja azok kereskedelmi célra történő felhasználását. „az emberi embriónak a ... fogalmát szélesen kell értelmezni”. A fogantatás pillanatától kezdve, amikortól az emberi lényt embriónak nevezünk, a magzatfejlődésen át egészen a szülésig, majd azt követően is, az emberi lény az emberiség családjának a tagja. Annak érdekében, hogy a jogalkotás konzisztens maradjon ezzel a bírósági döntéssel és az ehhez kapcsolódó irányelvvel⁶ a 9. bekezdés nem elfogadható az uniós kontextusban, ezért az EU tagállamok azt nem fogadhatják el.

A fent említett jogszabályok védik minden emberi lény méltóságát tekintet nélkül arra, hogy születésük előtt vagy után, az anyaméhben belül vagy kívül vannak. Az általános kommentár 9. bekezdése a legősibb köteleket szakítja szét az anya és saját fejlődő gyermeke szembe fordításával.

3) Nemzeti szuverenitás az abortusz-szabályozásban

A nemzetek közötti kulturális, vallási és történelmi különbségek mindig is vitákat szültek. Az ENSZ szerepe az országok közötti hidak építésében a nemzetközi egyezményeken keresztül hatalmas lehetőség volt és ma is az a béke kialakításában és egymás felé irányuló tisztelet megerősítésében. Ennek fényében felettébb fontos a nemzetközi intézményrendszerek kompetenciájának behatárolása és azok megtartása, nehogy összeomoljon az eddig kialakított nemzetek közötti béke és tisztelet.

A második világháború egyik legnagyobb tanulsága, ami az ENSZ létrehozásához is vezetett, azon felismerés, miszerint egyes jogok sajátos módon benne rejlenek az emberi lényben méltóságukból fakadóan. Ilyen az élethez való jog is. Jogszabályi döntések és dokumentumok nem erodálhatják ezeket a benső emberi jogokat és nem határozhatják meg az emberi élet kezdetét és végét. Az emberi élet kezdetéről és végéről való szabályozással az ENSZ a saját küldetésével megy szembe.

A jelen helyzetben elengedhetetlenül szükséges megadni az országoknak a szabadságot abban, hogy elismerjék minden emberi lény immanens jogát az élethez. Az általános kommentár 9. és 10. bekezdése – bár elismerik, hogy a Részes Államok szabályozhatják az abortuszokat – ellenkeznek a nemzeti szuverenitás elvével, továbbá túllépik a Bizottság hatáskörét. A szubjektív módon értelmezhető „jelentős fájdalom és szenvedés” mellett az országok számára ellehetetleníti az abortusz időbeli szabályozását azzal, hogy kimondja: a Részes Államok „ne szabjanak ki büntetőjogi szankciókat az abortuszt végrehajtó terhes nővel, vagy az ebben segédkező orvossal szemben”. Ez szöges ellentétben áll számos ország jelenlegi abortusz-szabályozásával.

---

5 <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62010CJ0034&lang1=en&lang2=HU&type=TEXT&ancre=>

6 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998L0044:hu:HTML>

Az abortuszok világméretű legalizálásától nem lesz „biztonságosabb” a beavatkozás. Az abortusz egy műtéti beavatkozás, mely mindenképpen hordoz magában rizikót még a legegészségesebb nők esetében, és a leginkább engedélyezett és „biztonságosnak” tartott környezetben is. Egy Egyesült Államokbeli felmérés szerint a törvény által engedélyezett (azaz „biztonságos”) abortuszon átesett nők 17%-a tapasztalt fizikai komplikációkat a beavatkozást követően⁷. A „biztonságos abortusz” kifejezés elfogadás és használata rendkívül félrevezető. Biztonságos abortusz nem létezik, mivel az abortusz természeténél fogva egy emberi lény életét oltja ki, amivel sérti a legfontosabb nemzetközileg elismert jogot: az élethez való jogot.

Végszó

Jogi dokumentumok és az emberek jóllétét szem előtt tartó törekvések arra kötelezik a nemzetközi szervezeteket, köztük az Egyesült Nemzetek Szervezetét, hogy tiszteletben tartsák az emberiség családja MINDEN tagjának méltóságát. Azokban az esetekben, amikor az anya érdeke élethelyzetéből fakadóan ütközik a fejlődő gyermek élethez való jogával, a jogszabályalkotónak mindkettőjük méltóságát tiszteletben kell tartania. Az ENSZ alapítói a nemzetek között szerettek volna hidakat építeni és fenntartani a békét a világon. Az általános kommentár jelenlegi formájában ellentmond ennek a szándéknak, aláássa a nemzeti szuverenitást, és figyelmen kívül hagyja minden emberi lény méltóságának tiszteletét. Ezúton kérjük az általános kommentár újraszövegezését annak érdekében, hogy az emberiség családja minden tagjának elismerje az élethez való jogát és méltóságát.

Frivaldszky Edit

igazgató

Emberi Méltóság Központ, Magyarország

A 9. és 10. bekezdés magyarul...

9. Bár a Résztes Államok lépéseket tehetnek a terhességmegszakítás szabályozásában, ezek a lépések nem sérthetik a várandós nő élethez való jogát vagy más, az Egyezségokmány által biztosított jogokat, beleértve a kegyetlen, embertelen vagy megalázó elbánás elleni tiltást. Ennek megfelelően bármilyen jogi korlátozás, amely akadályozza a nőt az abortusz elvégzésének szándékában – többek között – nem veszélyeztetheti az életét vagy teheti ki fizikai vagy mentális fájdalomnak vagy szenvedésnek, amely a 7. cikkben foglaltakat sértené. A Résztes Államoknak biztosítaniuk kell az abortuszhoz való biztonságos hozzáférést, a várandós nő életének és egészségének védelmében, és azokban az esetekben, amikor a várandósság kihordása a nőnek súlyos fájdalmat vagy szenvedést okozna, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor a várandósság nemi erőszak vagy vérfertőzés következménye vagy a magzat élettől összeegyeztethetetlen rendellenességben szenved. A Résztes Államok nem szabályozhatják

---

⁷ Major, B. et al. (2000). Psychological responses of women after first-trimester abortion. Archives of General Psychology, 57, 777-784.

a terhességmegszakításokat oly módon, amely szemben állna a nem biztonságos abortuszok elvégzését megakadályozó kötelességükkel [Például ne tegyenek lépéseket a házasságon kívüli várandósságok kriminalizálásában, vagy ne szabjanak ki büntetőjogi szankciókat az abortuszt végrehajtó terhes nővel, vagy az ebben segédkező orvossal szemben, ha ezek előreláthatólag jelentősen növelnék a nem biztonságos abortuszok számát.] A Részes Államok ne vezessenek be megalázó vagy indokolatlanul nehéz feltételeket az abortuszt tervező nőkkel szemben. A nők életét veszélyeztető, a nem biztonságos abortuszokból fakadó egészségügyi kockázatok elkerülése érdekében a Részes Államoknak információt és oktatást kell biztosítaniuk a nők és férfiak, különösen a serdülő korúak számára a reprodukciós lehetőségekről vagy a széleskörű fogamzásgátló módszerekről. A Részes Államoknak szintén biztosítaniuk kell a várandós nő számára a megfelelő prenatális és abortusz utáni egészségügyi ellátást.

10. [Elismerve az emberi méltóságban a személyes autonómia központi szerepét, a Bizottság megfontolja, hogy az Államoknak fel kell ismernie, hogy az öngyilkosságon gondolkozó vagy azt megkísérlő egyének azért dönthetnek így, mert pillanatnyi krízishelyzetük arra készíti őket, hogy visszafordíthatatlan döntést tegyenek, mint például életük kioltása. Ezért] az Államoknak megfelelő lépéseket kell tenniük az Egyezségokmányban foglaltak egyéb kötelezettségek megsértése nélkül az öngyilkosságok megakadályozása érdekében, különös tekintettel a sérülékeny helyzetben lévőkre. Ugyanakkor a Részes Államok [engedélyezhetik] [ne akadályozzák] a szakorvosokat az orvosi ellátás vagy az orvosi eszközök biztosításában az élet kioltásának megkönnyítésében [rendkívül] súlyosan szenvedő felnőttek esetén, mint a halálosan megsebesült vagy halálos betegségben szenvedők, akik súlyos fizikai vagy mentális fájdalomtól szenvednek és szeretnének méltósággal meghalni. Ezekben az esetekben, a Részes Államoknak biztosítaniuk kell olyan erőteljes jogi és intézményi biztosítékok meglétét, melyek igazolják, hogy a szakorvosok a beteg szabad, tudatos, kifejezett és egyértelmű döntésének tesznek eleget, annak érdekében, hogy megvédjék betegeiket a rájuk gyakorolt nyomástól és visszaélésektől.